

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
Rímskokatolícka cyrilometodská bohoslovecká fakulta

ThLic. Ján Štefanec, SVD

Autoreferát dizertačnej práce

**VPLYV NOVEJ EVANJELIZÁCIE NA PASTORAČNÚ
SLUŽBU V UNIVERZITNOM PROSTREDÍ**

Na získanie **akademického titulu „doktor“**

V študijnom odbore: **katolícka teológia**

Katedra: **Katedra pastorálnej teológie**

Bratislava 2019

Dizertačná práca bola vypracovaná v externej forme doktorandského štúdia na Univerzite Komenského v Bratislave, Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte.

Predkladateľ: **ThLic. Ján Štefanec**

Katedra pastorálnej teológie

Školiteľ: **doc. ThDr. Tomáš Gális, PhD.**

RKCMBF UK Bratislava

Oponenti: **prof. RNDr. Ladislav Csontos, SJ, PhD.**

TF TU Bratislava

Prof. ThDr. Marian Šuráb, PhD.

RKCMBF UK Bratislava

ThDr. Ondrej Šmidriak, PhD.

odborník z praxe

Autoreferát bol rozoslaný: 07.06.2019

Obhajoba dizertačnej práce sa koná **24.06.2019 o 10.30** pred komisiou pre obhajobu dizertačnej práce v študijnom programe doktorandského štúdia katolíckej teológie vymenovanou dekanom fakulty dňa 07.06.2019 pre študijný odbor katolíckej teológie na Univerzite Komenského v Bratislave, Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohosloveckej fakulte.

ThDr. Ing. Vladimír Thurzo, PhD.
dekan RKCMBF UK
Kapitulská 26, Bratislava

Začiatok tretieho tisícročia, v ktorom sa nachádzame, kladie pred nás stále nové ľudské i spoločenské výzvy, ktoré sú sprevádzané rýchlymi a výraznými politickými, spoločenskými a kultúrnymi zmenami, ako na domácej, tak aj na celosvetovej úrovni. Mohli by sme povedať, že človek takmer nikdy nemal tak veľa uznaných práv a slobôd a tak široké pole osobného rozvoja, no napriek tomu musí stále pevnejšie čeliť rôznym *diktatúram relativizmu a povrchnosti*¹, rozličným žiarivým ponukám lacnej slobody a *nestálosti srdca*.² Na túto obrovskú spoločenskú dynamiku a rýchle zmeny musí nevyhnutne odpovedať aj Cirkev vo svojej pastoračnej službe a prístupe k veriacim. Práve schopnosť komunikovať so svetom a otvorenosť pre starosti a nádeje sveta a ľudí v našom okolí je správnym ukazovateľom, či je naše kresťanstvo a viera schopná a inšpirujúca k dialógu, k otvorenosti a v konečnom dôsledku, k nádeji.

Jedným z najdôležitejších medzníkov, v ktorej Katolícka cirkev odpovedala na nevyhnutné a rozsiahle spoločensko-kultúrne zmeny, bol Druhý vatikánsky koncil (1962 – 1965), ktorý známym heslom pápeža Jána XXIII „*Aggiornamento*“ umožnil obnovu a reformu nielen liturgie a formuláciu prístupu k iným kresťanským i nekresťanským cirkvám a spoločenstvám, ale bol prelomom aj k znovuzadefinovaniu pastorácie a ohlasovania evanjelia v každodennom živote, avšak už v zmenených spoločenských podmienkach. Najdôležitejšími dokumentmi, zaoberajúcimi sa pastoračnou a misijnou činnosťou Cirkvi, ktoré vzišli z namáhavej práce a dialógu koncilových otcov a spolupracovníkov sú Pastoraálna konštitúcia o Cirkvi v súčasnom svete (*Gaudium et Spes*) a Dekrét o misijnej činnosti Cirkvi (*Ad Gentes*).

Už Druhý vatikánsky koncil sa do hĺbky zaoberal problematikou krízy človeka; človeka, ktorý sa dotýka vrcholu svojho plného rozvoja a inteligencie, technologických vymožeností a takmer prorocky opisuje to, čo sa ešte hlbšie prejavilo po vzhnutí do tretieho tisícročia:

Ako to býva pri každej kríze rastu, táto premena je spojená s nemalými ťažkosťami. Človek síce značne rozširuje svoju moc avšak nie vždy je schopný postaviť ju do svojich služieb. Uprostred takých zložitých situácií mnohí naši súčasníci nevedia správne rozpoznať trvalé hodnoty a dávať ich do súladu s novými objavmi. Preto sa ich zmocňuje nepokoj... [...] Za takýchto okolností sa dnešný svet javí mocným a zároveň slabým, schopným toho najlepšieho i toho najhoršieho: otvára sa mu cesta k slobode, alebo k otroctvu; k pokroku, alebo k úpadku; k bratstvu, alebo

¹ Ratzinger, J. (2005). Homília kardinála Ratzingera pri príležitosti voľby nového Rímskeho Pontifika. [Online]. [Citované 12-07-2017]. Dostupné na

<http://www.vatican.va/gpII/documents/homily-pro-eligendo-pontifice_20050418_it.html>

² Smolen, Š. (2016). *Bud', kde si*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, s. 7.

k nenávisti. Okrem toho si človek uvedomuje, že má správne usmerňovať sily, ktoré sám vyvolal a ktoré ho môžu byť zničiť, alebo mu slúžiť.³

Cieľom tejto práce je pokúsiť sa o analýzu, ako sa Katolícka cirkev zhostila týchto nových spoločenských a kultúrnych výziev vo svojom pastoračnom prístupe v univerzitnom prostredí po Druhom vatikánskom koncile, s dôrazom na koncept Novej evanjelizácie navrhnutý pápežom Jánom Pavlom II. Štruktúra práce je pre väčšiu prehľadnosť a jasnosť rozdelená do štyroch základných kapitol a následne podkapitol, pričom prvá kapitola sa venuje predovšetkým Druhému vatikánskemu koncilu a jeho príspevku do nového jazyka pastoračnej teológie. Bližšie predstavuje a analyzuje dva základné dokumenty, ktoré sa venujú evanjelizácii a potrebe nového „štýlu“, konkrétne *Gaudium et Spes* a dokumentu o misijnom poslaní Cirkvi *Ad Gentes*. Ďalej približuje výsledky koncilu, ťažkosti, ale aj vášnivé diskusie, ktoré so sebou priniesol medzi teológmi aj ohľadom nového prístupu k evanjelizácii a pastorácii. Vysvetľuje aj samotný termín Nová evanjelizácia v učení pápeža Jána Pavla II. a v základných dokumentoch, ktoré o novej evanjelizácii napísal, špecificky v encyklike *Redemptoris Missio* a exhortácii *Christifideles laici*. Predkladaná práca vysvetľuje vznik pojmu, jeho etymológiu a vývoj terminológie, rovnako ako apel pápeža na znovu evanjelizáciu „kresťanskej“ Európy. V druhej kapitole sa bližšie venujeme pohľadu Benedikta XVI. a jeho pastoračnému pokračovaniu v Novej evanjelizácii, obohatenom o jeho špecifický teologický jazyk a dôraz na pokračujúci dialóg viery a rozumu. Druhá kapitola bližšie rozoberá aj Benediktove silné témy ako sú hrozba diktátu relativizmu a obava o identitu Európy. Pokúšame sa zanalyzovať ako kríza evanjelizácie môže súvisieť s krízou Cirkvi a krízou človeka, zamýšľame sa, prečo sa kresťanstvo v Európe „unavuje“ a je stále ťažšie hľadať účinné prístupy a jazyk, ktorým účinne a sviežo sprostredkovať radostnú zvesť Ježiša Krista. Tiež sa venujeme biskupskej synode o novej evanjelizácii, jej výsledkoch a výstupoch pre miestne cirkvi a zodpovednosť konkrétnych cirkevných spoločenstiev za vlastné „misijné“ územie. Záverečná časť druhej kapitoly je venovaná učeniu a prístupu pápeža Františka a jeho jazyku a hermeneutike Cirkvi ako „poľnej nemocnice“ a „Matke“, ktorá má s odvahou objímať svojich stratených synov a dcéry a nemať strach „zašpiniť si ruky“ ich príbehom, ich bolesťou, ich otázkami. Predstavujeme encykliku a dokumenty súčasného pápeža, ktorý vyzýva Cirkev vyjsť zo seba slúžiť na periférie, aj na periférie srdca, čím používa nový jazyk aj v prístupe k pastorácii a sprevádzaní. Tretia kapitola sa venuje slovenskému univerzitnému prostrediu, jeho špecifikám a charakteru, metódam pastorácie a výzvam, ktorým čelí. Analyzuje výskum, ktorý sa uskutočnil v Univerzitných pastoračných centrách v rokoch 2017-2018 formou dotazníka a hĺbkových rozhovorov a prináša výsledky v prehľadnej a ľahko čitateľnej forme. Posledná kapitola nadväzuje na uskutočnený

³ *GeS*, č. 4, 6, 9.

výskum a navrhuje ďalší postup v pastorácií a evanjelizácií mládeže na našom území, inšpirujúc sa aj zahraničnými modelmi a zaužívanou praxou, ktorá obsahuje nielen spirituálnu, ale aj sociálnu a kultúrnu dimenziu mladého človeka, ktorý následne ako integrovaný jedinec dokáže svoju vieru prežívať v plnosti na všetkých úrovniach svojej osobnosti, obohacujúc svet, do ktorého je poslaný slúžiť a rozvíjať ho. V závere prinášame výzvy, ktoré so sebou prináša práca na zvestovaní Pánovho slova mladej generácií, kritické zhodnotenie nášho výskumu, prípadné opomenutia, ako aj inšpiráciu, ako by výskum mohol pokračovať v budúcnosti a ktoré témy by potreboval prehĺbiť a bližšie spracovať.

Uvedomujeme si, že téma a problematika Novej evanjelizácie je veľmi široká a kladie pred nás stále nové a nepreskúmané výzvy, preto je zrejmé, že ani táto dizertačná práca nedokázala obsiahnuť a zanalyzovať všetky tieto výzvy detailne. Prináša však základné zhodnotenie vývoja pastorácie a evanjelizácie v zmenených spoločenských a kultúrnych podmienkach po Druhom vatikánskom koncile s dôrazom na aktuálne výzvy a pastoračnú prax ako na Slovenku, tak aj v zahraničí. Ústrednou postavou nášho výskumu a dizertačnej práce sa tak stal mladý človek so svojimi výzvami a snami, otázkami i sklamaniami, ktorý neúnavne hľadá pravdu o sebe i o svete, ktorý ho obklopuje. Tento mladý človek sa nám stal spoločníkom na ceste hľadania odpovedí, aby sme lepšie pochopili jeho potreby a očakávania od Cirkvi 21. storočia a od autentickej pastorácie v univerzitnom prostredí.

V empirickej časti prinášame analýzu výskumu, na základe tematickej analýzy dotazníkov, ktoré vyplnilo 300 participantov od 18 do 34 rokov, ktorí sa aktívne zúčastňovali alebo zúčastňujú na univerzitnej pastorácií v univerzitných pastoračných centrách po celom Slovensku. Na základe dotazníka s väčšinou otvorených otázok sme s našimi respondentmi v podstate viedli dialóg o ich skúsenosti, potrebách, očakávaniach a navrhovaných riešeniach v konkrétnej pastoračnej práci s mladým človekom. Týmto spôsobom sa naši participanti stali našimi najbližšími spolupracovníkmi na definovaní a výsledkoch výskumu. Na základe tematickej analýzy sme priniesli odpovede na našich päť základných výskumných otázok, ktoré sa týkali úrovne duchovného života mladých ľudí, ich najväčších výziev v živote, skúsenosti s evanjelizačnými metódami, ako aj so skúsenosťou krásy a umenia ako prostriedku na poznávanie Boha. Záverečná otázka sa venovala ich očakávaniam od Cirkvi a univerzitnej pastorácie. Záverečnú analýzu sme porovnali s textom postsynodálnej exhortácie pápeža Františka po Synode biskupov o mladých a povolani, ktorá sa uskutočnila v októbri a novembri 2018 vo Vatikáne.

Za silnú stránku výskumu považujeme veľký počet ochotných participantov, ktorí boli ochotní vyplniť viac než 30 otvorených otázok, a podelili sa tak s nami, veľakrát aj veľmi podrobne a osobne, so svojimi skúsenosťami a očakávaniami. Veľkou devízou dotazníka bolo práve definovanie otvorených otázok, ktoré

umožnili participantom vyjadriť svoj názor anonymne, avšak kvalitatívne obsahlo, a teda umožnili im vyjadriť aj ich osobnú hĺbku a skúsenosť. Za pozitívne tiež považujeme, že výskum nebol obmedzený len na realitu jedného univerzitného pastoračného centra, ale pokryl územie celého Slovenska, pričom viacerí študenti majú aj zahraničné skúsenosti, preto ich odpovede boli cenným prínosom. Rovnako tak veková hranica participantov bola širšia z dôvodu porovnania viacerých generácií mladých, ktorí prešli pastoračnou formáciou v jednotlivých univerzitných pastoračných centrách.

Ako limit nami zvolenej metódy môže byť pre niektorých participantov nejednoznačne definované otázky, ktoré nedokázali systematicky obsiahnuť, a preto sa uchýlili k zjednodušujúcim odpovediam. Mohla tiež nastať situácia, že niektorého respondenta väčší počet otázok v dotazníku už unavoval, a preto neodpovedal na všetky otázky. Za limit považujeme do istej miery aj široko definovanú problematiku výskumu, ktorý napriek tomu, že nám dovolil ísť do hĺbky, výskumne by si určite zaslúžil viac pozornosti v jednotlivých argumentoch, ktoré vystúpili na povrch, ako vyrušujúce. Do budúca navrhujeme zvoliť aj inú výskumnú metódu, ako by napríklad mohlo byť kvalitatívne interview, alebo porovnávajúca štúdia rôznych pastoračných prístupov v rôznych krajinách a skúsenosť mladých ľudí s touto formou pastorácie. Rozsah práce nám nedovoľoval bližšie zanalyzovať zahraničnú skúsenosť univerzitetnej pastorácie, ako aj niektoré nové prístupy, ktoré sú ešte len v rozvoji a do veľkej miery súvisia s modernými komunikačnými technológiami. Naopak, tešíme sa rozsiahlej analýze pastoračného prístupu jednotlivých pápežov, ktorí definovali teológiu 20. a 21. storočia, ako aj viacerých významných súčasných teológov.

Práca na výskume bola pre nás osobne povzbudením, rovnako ako stretnutia s konkrétnymi mladými ľuďmi, pretože nás to utvrdilo v nádeji, že mladí na Slovensku sú častokrát skutočnou soľou zeme pre svoje okolie a našu spoločnosť, či už na duchovnej, sociálnej, ale aj občianskej úrovni. Povzbudila nás zvedavosť mladých, ako aj ich povestné pýtanie si niečoho „viac.“ Mnohé otázky ich vyrušili k hlbaniu a premýšľaniu a rovnako tak ich návrhy a očakávania od pastorácie a Cirkvi dneška nie sú odpoveďami banálnymi, ale veľakrát duchovne vyzretými a hlbokými.

Chceme vyjadriť nádej, že analýza a závery tejto dizertačnej práce budú užitočným materiálom na ďalší dialóg o pastorácii mladých ľudí a Novej evanjelizácii na Slovensku pre duchovných pastierov a katechétov, a budú slúžiť aj mladým ľuďom ako prameň inšpirácie a nádeje v ich duchovnom a osobnostnom raste. Veríme, že predkladaná práca povzbudí k novému zápalu v pastoračnej službe, aby sa nová evanjelizácia stala každodennou skutočnosťou svojím zápalom, svojimi metódami a svojimi prejavmi.

RESUMÉ

The topic of a new evangelization is very broad, and puts in front of us still new and unexplored challenges. Despite the fact that it has not been possible to include and analyze all these challenges in detail, the work brings fundamental appreciation of the development Ministry and evangelization in a changing social and cultural conditions, after the Second Vatican Council, with an emphasis on current challenges and pastoral practice in Slovakia as well as abroad. The central figure of our research and dissertation became the young people with their challenges, and dreams, disillusionment, which is looking for issues and tirelessly the truth about themselves and about the world that surrounds them. This young people become a companion on the way of finding answers in order to better understand the needs and expectations of the church of 21. century and authentic pastoral work in a university environment.

In the empirical part we present an analysis of the research on the basis of a thematic analysis of the questionnaires, which fill the 300 participants aged between 18 and 34 years, who are actively involved in University Pastoral Care Centers in the entire Slovakia. On the basis of a questionnaire with open questions we, mostly with our respondents in essence, led the dialogue about their experience, needs, expectations, and proposed solutions to the particular pastoral work with the young person. In this way, our participants become our closest collaborators for the definition and research results. On the basis of a thematic analysis of the answers to five basic questions, we brought our research concerning the level of the spiritual life of young people, their biggest challenges in life, the experience with the evangelization methods, as well as with the experience of beauty and art as a ways of getting to know God.

The final question addressed their expectations from the Church and the University pastoral care. In the final analysis, we compared with the text post synodal exhortation of Pope Francis after bishops Synode, which took place in October and November 2018 in the Vatican.

The strength of research we take a large number of willing participants, who were willing to fill more than 30 outstanding issues, and to share with us, even in great detail and in person, with their experience and expectations. The great advantage of the questionnaire was just defining the issues that allowed the participants to express their opinions anonymously, however the quality is comprehensive, and still enable them to express their personal depth and experience. We consider that the research was not as positive, also limited to the one reality of University pastoral Center, but cover the whole territory of Slovakia, with a number of students which also have foreign experience. Therefore, their answers were a valuable asset. Likewise, the age limit was participants broader due to the comparison of several

generations of young people who have gone through the pastoral formation in the different University pastoral centers.

As the limit of our chosen method can be defined for some of the questions that failed to include ambiguous participants systematically, and therefore resorted for the simplified answers. It could also happen that a larger number of questions in the questionnaire, the respondent has already tiring, and therefore did not answer all the questions. We consider the limit to some extent the widely defined issues of research, which, although they are allowed to go into the depth of research would have certainly deserved more attention in each of the arguments made on the surface, such as disturbing. In the future we propose to choose a different research method, such as for example qualitative interview, comparing the different approaches in different countries, or the study of pastoral experience and young people with this form of pastoral work.

The scope of work did not allow to analyze the Foreign Ministry experience of the University Pastoral care, some new approaches, which are still in development, and to a large extent, related to the modern communication technologies. On the contrary, we are looking forward to an extensive analysis of the pastoral approach of the various popes who have defined the theology of 20. and 21. century, as well as several major contemporary theologians.

Work on the research was for us personally encouragement, as well as meetings with specific young people, because we're entrenching in the hope that young people in Slovakia are oftentimes real salt of the Earth for their surroundings and our society, whether on the spiritual, social, but also the civil level. It encouraged us to curiosity of the young, as well as their reputation for asking you something "more." The questions were an inspiration for them to think. We wish to express the hope that the analysis and conclusions of this dissertation will be useful material for further dialogue dedicated to the young people and the new evangelization in Slovakia for the clergy, pastors and catechists, and will also serve as a source of inspiration for young people, and hope in their spiritual and personal growth. We believe this work will encourage new inflammation in pastoral service and the new evangelization will become an everyday reality for its passion, its methods and its manifestations.

BIBLIOGRAFIA

- ANTONINI, E. (2014). Z talianskoho originálu: *Giovani senza: l'universo Neet tra fine del lavoro e la crisi della formazione*. Milano: Mimesis.
- AUGUSTÍN. *Il consenso degli evangelisti*, 2, 65, 125: PL 34, 1138.
- BARRON, R. (2015). Z anglického originálu: *Seeds of the Word. Finding God in the Culture*. Illinois: Word on Fire.
- BARTOVJAK, J. (2018). *Biskupská synoda začala analýzou reality mladých*.
Dostupné na <https://www.vaticannews.va/sk/vatikan/news/2018-10/synoda-mladi-2018-priebeh-4-oktober.html>
- BAUMAN, Z. (2000). Z anglického originálu: *The Liquid Modernity*. Cambridge: Polity Press.
- BAUMAN, Z. & HAUGAARD, M. (2008). Z anglického originálu: *Liquid modernity and power: A dialogue with Zygmund Bauman*. In *Journal of Political Power*. Vol . 1, Iss. 2. Dostupné na <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/17540290802227536>
- BELARDI, C. (2015). Z talianskeho originálu: *L'evangelizzazione in un percorso ecclesologico tra l'Evangelii nuntiandi di Paolo VI e l'Evangelii gaudium di Francesco*. [licenčná práca pod supervíziou Prof. Fabio Moscato].
- BENASAYAG, M. & SCHMIT, G. (2004). Z talianskeho originálu: *L'epoca delle passioni tristi*. Milano: Feltrinelli.
- BENEDIKT XVI. (2005). *Homília Benedikta XVI. v bazilike sv. Petra vo Vatikáne pri príležitosti otvorenia XI. riadneho generálneho zhromaždenia Biskupskej synody*. (2.október 2005). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/homilies/2005/documents/hf_ben-xvi_hom_20051002_opening-synod-bishops.html
- BENEDIKT XVI. (2005). *L'Europa di Benedetto nella crisi delle culture*. Roma: Cantagalli.
- BENEDIKT XVI. (2005). *Prihovor pápeža Benedikta XVI. pri príležitosti Medzinárodných dní mládeže v Kolíne nad Rýnom*. (18. august 2005). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/speeches/2005/august/documents/hf_ben-xvi_spe_20050818_youth-celebration.html
- BENEDIKT XVI. (2005). *Pápežská encyklika Deus caritas est*. Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/encyklika-deus-caritas-est-boh-je-laska>
- BENEDIKT XVI. (2006). *Spoločné vyhlásenie pápeža Benedikta XVI. a patriarchu Bartolomeja I*. (30. november 2006). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/speeches/2006/november/documents/hf_ben-xvi_spe_20061130_dichiarazione-comune.html

- BENEDIKT XVI. (2006). *Návšteva Svätého otca na Pápežskej Gregorovej univerzite*. (3. november 2006). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/speeches/2006/november/documents/hf_ben-xvi_spe_20061103_gregoriana.html
- BENEDIKT XVI. (2007). *Prejav Benedikta XVI. účastníkom kongresu COMECE*. (24. marec 2007). Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20070324015>
- BENEDIKT XVI. (2007). Pápežská encyklika *Spe salvi*. Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/encyklika-spe-salvi>
- BENEDIKT XVI. (2007). Posynodálna apoštolská exhortácia *Sacramentum caritatis* (22. február 2007). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/apost_exhortations/documents/hf_ben-xvi_exh_20070222_sacramentum-caritatis.html
- BENEDIKT XVI. (2008). Prejav, ktorý mal pápež Benedikt XVI. preniesť na univerzite La Sapienza. Preložil: Martin Hanus. Pôvodne vyšlo v nemeckom týždenníku Die Welt. In: *Impulz. Revue pre modernú kresťanskú spoločnosť*, č. 1/2008. Dostupné na <http://www.impulzrevue.sk/article.php?278>
- BENEDIKT XVI. (2009). Pápežská exhortácia *Caritas in Veritate*. Trnava: Spolok Svätého Vojtecha.
- BENEDIKT XVI. (2009). *Príhovor k rímskej kúrii* (21. December 2009). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/posolstvo-masmedia-2010>
- BENEDIKT XVI. (2010). *Motu proprio Umbicumque et semper*. (21. september 2010). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/apost_letters/documents/hf_ben-xvi_apl_20100921_ubicumque-et-semper.html
- BENEDIKT XVI. (2010). Príhovor talianskym biskupom: Educare alla vita buona del Vangelo. In *Orientamenti pastorali dell'Episcopato italiano per il decennio 2010 – 2020*.
- BENEDIKT XVI. (2011). Apoštolský list *Porta fidei* (11. október 2011). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/motu-proprio-porta-fidei-benedikt-xvi>
- BENEDIKT XVI. (2012). *Homília pri začiatku synody: Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery*. (7. október 2012). Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20121007002>
- BENEDIKT XVI. (2012). Generálna audiencia: *O poslaní kresťanov hovoriť o Bohu*. (28. november 2012). Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cisloclanku=20121128043>

- BENEDIKT XVI. (2012). Generálna audiencia: *Viera s rozumom ako cesta k poznaniu Boha*. (21. november 2012). Dostupné na <http://www.radiovaticana.va/proxy/slovak/RGarchi/sk2012-11-21.html>>
- BENEDIKT XVI. (2012). *Homília Benedikta XVI. pri príležitosti ukončenia biskupskej synody*. (28. október 2012). Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20121028004>
- BENEDIKT XVI. (2013). *Posledná generálna audiencia pápeža Benedikta XVI.* (27. február 2013). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/it/audiences/2013/documents/hf_ben-xvi_aud_20130227.html
- BEVANS, S. (2014). The Apostolic Exhortation *Evangelii Gaudium* on the Proclamation of the Gospel in Today's World. Implications and Prospects. In *International Review of Mission*. Vol 103, Iss 2. Dostupné na <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/irom.12064>
- BÖCKENFÖRDE, E.W. & NICOLETTI, M. ed. (2007). Z talianskeho prekladu: *Cristianesimo, libertà, democrazia*. Brescia: Morcelliana.
- CAIRATI, A. (2009). Z talianskeho originálu: „*Giustizia e pace si baceranno*“: *il Pontificio Consiglio della giustizia e della pace e la dottrina sociale della Chiesa*. Città del Vaticano: Libreria editrice vaticana.
- CHEAIB, R. (2014). Z talianskeho originálu: *Alla presenza di Dio. Per una spiritualità incarnata*. Trapani: Il pozzo di Giacobbe.
- CHOURAQUI, A. (1980). Z talianskeho originálu: *Il Cantico dei cantici e introduzione ai salmi*. Roma: Città Nuova.
- CLÉMENT, O. (1997). *Tri modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladateľství.
- DIAS, I. (2012). Z talianskeho originálu: *L'evangelizzazione oggi*. In Kasper W. et al. (2012). *La sfida della nuova evangelizzazione. Impulsi per la rivitalizzazione della fede*. Brescia: Editrice Queriniana, s. 127.
- DOKUMENTY DRUHÉHO VATIKÁNSKEHO KONCILU. (1964). *Dogmatická konštitúcia o Cirkvi Lumen Gentium*.
- DOKUMENTY DRUHÉHO VATIKÁNSKEHO KONCILU. Dekrét *Unitatis redintegratio*. (21. november 1964).
- FISICHELLA, R. (2012). Nuova evangelizzazione: Orizzonti, probemi e responsabilità. In *La nuova evangelizzazione: dies academicus, 2011 - 2012*. Roma: Gregorian & Biblical Press.
- FRANTIŠEK (2013). *Generálna audiencia pápeža Františka*. (5. jún 2013). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/francesco/it/audiences/2013/documents/papa-francesco_20130605_udienza-generale.html
- FRANTIŠEK (2013). Pápežská exhortácia *Evangelii gaudium*.
- FRANTIŠEK (2013). La Chiesa deve camminare, edificare e confessare. In *Il Fatto Quotidiano*. (14. marec 2013). Dostupné na

- <https://www.ilfattoquotidiano.it/2013/03/14/papa-francesco-la-chiesa-deve-camminare-edificare-e-confessare/529718/>
- FRANTIŠEK. (2013). Rozhovor pre časopis La Stampa: *Pre mňa je Cirkev ako poľná nemocnica po boji.*. V slovenčine vydané v skrátenej podobe dostupné na <https://www.katolickenoviny.sk/40-2013-pre-mna-je-cirkev-ako-polna-nemocnica-po-boji/>
- FRANTIŠEK (2014). *Prejav Svätého otca v Európskom parlamente v Štrasburgu.* (25. november 2014). Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20141125029>
- FRANTIŠEK. (2014). *Svätý Otec s kňazmi a diakonmi, ktorí pôsobia vo farnostiach Rímskej diecézy.* (6. apríl 2014). Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20140306025>
- FRANTIŠEK. (2014). Ranné homílie z Domu sv. Marty: *Evanjelium oslobodzuje, prináša radosť a novosť.* (5. september 2014). Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20140905035>
- FRANTIŠEK. (2014). *Prihovor k predstaviteľom talianskeho školstva.* Dostupné na https://w2.vatican.va/content/francesco/it/speeches/2014/may/documents/papa-francesco_20140510_mondo-della-scuola.html
- FRANTIŠEK. (2016). *List Mons. Pagliovi: Cirkev ako poľná nemocnica v službe spásy.* Dostupné na http://sk.radiovaticana.va/storico/2016/08/18/p%C3%A1pe%C5%BE_p%C3%AD%C5%A1e_mons_pagliovi_cirkev_ako_po%C4%BEn%C3%A1_nemocnica_v_slu%C5%BEbe_sp%C3%A1sy/sk-1252119
- FRANTIŠEK. (2017). *Apoštolská konštitúcia Veritatis Gaudium o štúdiu na cirkevných univerzitách a fakultách.*
- FRANTIŠEK. (2018). *Tri slová pápeža Františka kňazom a zasväteným v Palerme.* (15. september 2018). Dostupné na <https://www.vaticannews.va/sk/papez/news/2018-09/papez-frantisek-sicilia-palermo-zasvateni.html>
- FRANTIŠEK. (2018). *Boh je mladý. Rozhovor s Thomasom Leoncinim.* Bratislava: Fortuna Libri.
- FRANTIŠEK. (2018). *Papež František v rozhovore s jezuiti: Morálka obsažená v Amoris leatitia je tomistická.* (25. november 2016). Dostupné na <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=24787>
- FRANTIŠEK. (2018). *Svätý otec František slávnostne otvoril biskupskú synodu o mladých.* Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20181003018>
- FRANTIŠEK. (2019). *Postsynodálna apoštolská exhortácia Christus vivit.* (25. marec 2019). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/francesco/it/apost_exhortations/documents/papa-francesco_esortazione-ap_20190325_christus-vivit.html

- FREIDRICH, G. (1967). Termín «euaggelizesthai», in *Grande Lessico del Nuovo Testamento*. Brescia: Paideia, vol. III.
- FROMM, E. (1997). Z českého prekladu: *Anatomie lidské destruktivity*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- FROMM, E. (2015). Zo slovenského prekladu: *Mat' či byť?* Bratislava: Citadella.
- GANTIN, B. (1998). Z talianskeho originálu: *L'Esortazione apostolica di Paolo VI «Evangelii nuntiandi»*. *Storia, contenuti, ricezione. Colloquio internazionale di studio, Brescia, 22-23-24 settembre*. Brescia: Istituto Paolo VI.
- GAZDA, I. (2008). Profesori kontra pápež: diktatúra okliešteného rozumu. In *Impulz. Revue pre modernú kresťanskú spoločnosť*, č. 1/2008. Dostupné na <http://www.impulzrevue.sk/article.php?277>
- GAZDA, I. (2018). Synoda sa skončila, so synodalitou má časť biskupov problém. In *Konzervatívny denník Postoj*. (30. október 2018). Dostupné na <https://svetkrestanstva.postoj.sk/37599/synoda-sa-skoncila-so-synodalitou-ma-cast-biskupov-problem>
- GAZDA, I. (2018). Synoda sa začala s čínskymi, ale bez amerického a holandského biskupa. In *Konzervatívny denník Postoj*. (4. november 2018). Dostupné na <https://svetkrestanstva.postoj.sk/36938/synoda-zacala-s-cinskymi-ale-bez-americkeho-a-holandskeho-biskupa>
- GHETTO, P. (2017). Z talianskeho originálu: *Così al Concilio Vaticano II lo Spirito Santo salvò la missione, Ad Gentes.*“ In *Tempi*. Dostupné na <https://www.tempi.it/cosi-al-concilio-vaticano-ii-lo-spirito-santo-salvo-la-missione-ad-gentes#.W3MJmM4za00>
- GLIGORA F. & CATANZARO, B. (1989). Z talianskeho originálu: *Storia dei Papi. Da S. Pietro a Giovanni Paolo II*. Padova: Panda Edizioni.
- GRACH, P. (2011). La nuova evangelizzazione. L'emergere di una categoria pastorale. In BOZZOLO, A. & CARELLI, R. (2011). *Evangelizzazione e educazione*. Roma: Editrice LAS.
- GRABOWSKI, J. (2001). Z talianskeho originálu: *L'identità dei fedeli laici nella Chiesa come mistero di comunione alla luce della „Christifideles laici“ di Giovanni Paolo II*. Roma: Pontificia Studiorum Universitas a San Thoma Aq. In Urbe.
- HALÍK, T. (2005). Z českého originálu: *Noc zpovědníka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, s. 58-59.
- HAMBERNAS, J. & RATZINGER, J. (2005). Z talianskeho originálu: *Ragione e fede in dialogo*. Venezia: Marsilio Editori spa.
- HRABOVEC, E. (2017). *Kríza Európy očami Jána Pavla II. a Benedikta XVI*. Dostupné na <http://www.udk.sk/wp-content/uploads/2016/02/LRB-43-Kriza-Euro.py.pdf> *Instrumentum laboris* (2018). XV. Zhromaždenie synody biskupov (19. júna 2018). Dostupné na

<https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2018/06/19/0458/00978.html>

IVANOV, V. I. (1976). Taliansky preklad: *Corrispondenza da un anglo all'altro*. In ŠPIDLÍK, T. & RUPNIK, M. I. (2008). Z českého prekladu: *Nové cesty pastorální teologie. Krása jako východisko*. Olomouc: Refugium Velehrad – Roma.

JÁN PAVOL II. (1978). *Kázeň pri príležitosti začiatku pontifikátu Jána Pavla II.* (22. október 1978). Dostupné na https://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1978/documents/hf_jp-ii_hom_19781022_inizio-pontificato.html

JÁN PAVOL II. (1978). Z talianskeho originálu: *Primo saluto e prima benedizione ai fedeli* (16. október 1978). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1978/documents/hf_jp-ii_spe_19781016_primo-saluto.html

JÁN PAVOL II. (1979). *Homília počas svätej omše v Sanktuáriu Svätého kríža* (9. jún 1979). Nowa Huta: Poľsko. Dostupné na http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1979/documents/hf_jp-ii_hom_19790609_polonia-mogila-nowa-huta.html

JÁN PAVOL II. (1979). *Príhovor na pôde Valného zhromaždenia OSN*. Dostupné na http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1979/october/documents/hf_jp-ii_spe_19791002_general-assembly-onu.html

JÁN PAVOL II. (1979). Z talianskeho originálu: *III. Conferenza Generale dell'Episcopato Latinoamericano. Discorso di Giovanni Paolo II.* (28. január 1989). Mexiko: Puebla. Dostupné na http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1979/january/documents/hf_jp-ii_spe_19790128_messico-puebla-episc-latam.html

JÁN PAVOL II. (1983). Z talianskeho originálu: *Discorso di Giovanni Paolo II. all'Assemblea del CELAM* (9. marec 1983). Dostupné na http://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/it/speeches/1983/march/documents/hf_jp-ii_spe_19830309_assemblea-celam.html

JÁN PAVOL II. (1988). Apoštolská exhortácia *Christifideles laici*. (30. december 1988), Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/christifideles-laici>

JÁN PAVOL II. (1988). *Európske zhromaždenie Rady Európy*. (11.10. 1988).

JÁN PAVOL II. (1988). Pápežská encyklika *Fides et ratio*, Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/fides-et-ratio>

JÁN PAVOL II. (1990). Pápežská exhortácia *Redemptoris missio*.

JÁN PAVOL II. (1990). *Ex corde Ecclesiae. Apoštolská exhortácia o katolíckych univerzitách*.

- JÁN PAVOL II. (1991). *Pápežská encyklika Centesimus annus*. Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/centesimus-annus>
- JÁN PAVOL II. (1993). Pápežská encyklika *Veritatis Splendor*. Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/veritatis-splendor>
- JÁN PAVOL II. (1998). Z anglického originálu: *Address of the Holy Father Pope John Paul II to the Bishops of the Episcopal Conference of the United States of America* (17. október 1998). Dostupné na https://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/1998/october/documents/hf_jp-ii_spe_19981017_ad-limina-usa-3.html
- JÁN PAVOL II. (1999). *List umelcom*. Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/list-umelcom-1999>
- JÁN PAVOL II. (2000). Apoštolský list Jána Pavla II. *Novo Millennio Ineunte*. Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/novo-millennio-ineunte>
- JÁN PAVOL II. (2003). *Postsynodálna apoštolská exhortácia Cirkev v Európe*.
- JÁN PAVOL II. (2004). *Posolstvo k 20. svetovému dňu mládeže*. Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=2004090214>
- JÁN PAVOL II. *Príhovory a homílie počas návštevy Slovenska v roku 1995*. Stretnutie s členmi biskupskej konferencie (1 júl 1995). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/navsteva-svateho-otca-v-sr-1995>
- JÁN XIII. (1961). Pápežská encyklika *Mater et Magistra*. Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/mater-et-magistra>
- JÁN XXIII. (1962). Príhovor pri otvorení II. vatikánskeho koncilu. In DUBINA, J. (2014). Zo slovenského originálu: *Ján XXIII. dobrý pápež, svätý pápež*. Dostupné na <https://www.katolickenoviny.sk/1617-2014-jan-xxiii-dobry-papez-svaty-papez/>
- KASPER W. et al. (2012). Z talianskeho originálu: *La sfida della nuova evangelizzazione. Impulsi per la rivitalizzazione della fede*. Brescia: Editrice Queriniana, s. 126.
- KASPER, W. (2012). Zo slovenského prekladu: *Milosrdenstvo. Základná pojem evanjelia – kľúč ku kresťanskému životu*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha.
- KASPER, W. (2015). Z talianskeho prekladu: *Misericordia. Concetto fondamentale del vangelo – Chiave della vita Christiana*. Brescia: Queriniana.
- KATECHIZMUS KATOLÍCKEJ CIRKVI. Dostupné na <https://dkc.kbs.sk/dkc.php?frames=1&in=KKC>

- KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU (1999). *Univerzita v službe novému humanizmu*. Trnava: Spolok svätého Vojtecha.
- KRUIJENBURG, M. (2012). Z anglického originálu: *Schuman's Europe: his frame of reference*. [dizertačná práca: Leiden University]. Dostupné na <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/19767/01.pdf?sequence=13>
- LEWIS, C. S. (2012). Zo slovenského prekladu: *Štyri lásky*. Bratislava: Porta Libri. *Lineamenta pri príležitosti XIII. Riadneho valného zhromaždenia Biskupskej synody: Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery*. (2. február 2011). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/nova-evanjelizacia-na-odovzdavanie-krestanskej-viery-lineamenta>
- LUPPI, L. (2017). Z talianskeho originálu: *Nuovo umanesimo e sfida educativa*. In *Evangelizzare nelle criticità del'umano*. Bologna: Edizioni Dehoniane Bologna.
- MARITAIN, J. (1981). Z talianskeho originálu: *L'educazione al bivio*. Brescia: La Scuola.
- MARTINI, C. M. (1993). Z talianskeho originálu: *Aprirsi*. Torino: Piero Gribaudi Editore.
- MARTINI, C. M. (2015). Z talianskeho originálu: *Quale prete per la Chiesa di oggi: come essere efficaci annunciatori del Vangelo*. Milano: In dialogo.
- MORGALLA, S. (2012). Z talianskeho originálu: *Quanto lieta e gioiosa deve essere la Nuova evangelizzazione? Pericoli e sfide*. In *La nuova evangelizzazione: dies academicus 2011 – 2012*. Roma: Gregorian & Biblical Press.
- MOREIRA NEVES, L. (2000). Z talianskeho originálu: „*L'Esortazione apostolica Evangelii nuntiandi*“, in *Osservatore Romano*, (7. december 2000).
- NOVAK, M. (2001). Z anglického originálu: *The Open Church*. New York: Routledge.
- PADRINI P. (2014). Z talianskeho originálu: *Social network e la formazione religiosa: una guida pratica*. Cinisello Balsamo: Edizioni Paoline.
- PAROLIN, P. (2018). *Kardínal Parolin: Prvých päť rokov pontifikátu pápeža Františka*. (13. marec 2018). Dostupné na http://sk.radiovaticana.va/news/2018/03/13/kardin%C3%A1l_parolin_p%C3%A4%C5%A5_rokov_pontifik%C3%A1tu_p%C3%A1pe%C5%BEa_franti%C5%A1ka/1366787
- PASTORÁLNA KONŠTITÚCIA DRUHÉHO VATIKÁNSKEHO KONCILU *Gaudium et Spes*. (1965). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/svyhlasenia-koncil/c/gaudium-et-spes>
- PASTORAČNÝ PLÁN KATOLÍCKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU. 2007 – 2013. Dostupné na <https://www.kbs.sk/documents/pdf/pep/pep2007.pdf>
- PAVOL VI. (1964). Pápežská encyklika *Ecclesiam suam* (6. augusta 1964).

- PAVOL VI. (1971). *Prihovor k mladým v Sydney*. (2. december 1970). Dostupné na https://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/speeches/1970/documents/hf_p-vi_spe_19701202_tower-hall.html
- PAVOL VI. (1974). *Prihovor k členom Pápežskej rady pre laikov*. (2. októbra 1974): AAS 66.
- PAVOL V. (1975). Z talianskeho originálu: „*Omelia del Santo Padre Paolo VI. Solennità dell'Immacolata, 8 dicembre 1975*“. Dostupné na https://w2.vatican.va/content/paul-vi/it/homilies/1975/documents/hf_p-vi_hom_19751208.html
- PAVOL VI. (1975). Apoštolská exhortácia *Gaudete in Domino*. (9. mája 1975).
- PAVOL VI. (1975). Pápežská exhortácia *Evangelii Nuntiandi*. (8. december 1975). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/evangelii-nuntiandi>
- PIETROPOLLI CHARMET, G. (2010). Z talianskeho originálu: *Fragile e spavaldo. Ritratto dell'adolescente di oggi*. Roma – Bari: Laterza.
- PIUS XII. (1946). *Prihovor k novým kardinálom*. (20. február 1946). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/christifideles-laici>
- RAHNER, K. (2003). Z talianskeho prekladu: *Elogio della misericordia*. In *Parole di misericordia*. Milano: Ancora.
- RATZINGER, J. (1967). Z talianskeho originálu: *Problemi e risultati del Concilio Vaticano II*. Brescia: Queriniana.
- RATZINGER, J. (1988). Z anglického originálu: *Lecture of Cardinal Joseph Ratzinger at Cambridge University*. 1998. Dostupné na <https://www.scribd.com/document/133944975/Consumer-Materialism-and-Christian-Hope-Cardinal-Ratzinger-Cambridge-1988>
- RATZINGER, J. (1997). Z talianskeho originálu: *Il sale della terra: cristianesimo e chiesa cattolica nella svolta del millennio*. Cinisello Balsamo: Editrice San Paolo.
- RATZINGER, J. (2000). *Rozhovor kardinála Ratzingera na stretnutí katechetov a profesorov náboženstva*. (10. december 2000). Dostupné na http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cf_aith_doc_20001210_jubilcatechists-ratzinger_it.html
- RATZINGER, J. (2004). *Lectio Magistralis: Europa – i suoi fondamenti spirituali ieri, oggi e domani*. (13. máj 2004). Dostupné na <https://www.comboni.org/app-data/files/allegati/2184.pdf>
- RATZINGER, J. (2005). *Prihovor pri príležitosti konferencie Európa v kríze kultúr*. (1. apríl 2005). Subiaco. Dostupné na <http://www.ratzinger.us/LEUROPA-NELLA-CRISI-DELLE-CULTURE/#more-175>

- RATZINGER, J. (2005) *Križová cesta z rímskeho Kolosea*. (25. marec 2005).
Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/krizova-cesta-rim-koloseum-25-3-2005>
- RATZINGER, J. (2005). *Homília pri príležitosti svätej omše voľby rímskeho Pontifika*. (18. apríl 2005). Dostupné na http://www.vatican.va/gpII/documents/homily-pro-eligendo-pontifice_20050418_it.html
- RATZINGER, J. (2009). Z nemeckého originálu: *Christliche Orientierung in der pluralistischen Demokratie? Über die Unverzichtbarkeit des Christentums in der modernen Welt*. In HRABOVEC, E. (2017). *Kríza Európy očami Jána Pavla II. a Benedikta XVI*. Dostupné na <http://www.udk.sk/wp-content/uploads/2016/02/LRB-43-Kriza-Euro.py.pdf>
- REUTER, J. (1997). *Pre nich som sa stal Číňanom*. Nitra: Spoločnosť Božieho Slova.
- ROGERS, C.R. (1995). Z anglického originálu: What Understanding and Acceptance Means to Me. In *Journal of Humanistic Psychology*. Vol. 35, Iss. 4, s. 7-22. Dostupné na <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/00221678950354002>
- RUPNIK, M. I.(2003). Z českého prekladu: Spirituální teologie. In *Studijní texty ze spirituální teologie I*. Olomouc: Vydavatelství Refugium Roma – Velehrad.
- RUPNIK, I. M. (2008). *Kultura je organismus*. In RUPNIK, M. I. et al. (2008). *Nové cesty pastorální teologie. Krása jako východisko*. Olomouc: Refugium Velehrad – Roma.
- SALVINI, G. (2000). Z talianskeho originálu: „*A venticinque anni dalla Evangelii Nuntiandi*“, in *La Civiltà Cattolica* 151 (2000/IV) q. 3607.
- SARAIVA MARTINS, J. (1977). Z talianskeho originálu: „Nuovo concetto di evangelizzazione secondo il Sinodo e la "*Evangelii nuntiandi*“», in *L'annuncio del Vangelo oggi: commento all'Esortazione apostolica di Paolo VI, Evangelii nuntiandi*, Rím: Pontificia Università Urbaniana.
- SATORIA, K., VÁCHA, M. O. (2013). Z českého originálu: *Život je sacra zajímavěj*. Brno: Cesta, s. 36.
- SCATENA S. (2008). *Teologia della liberazione in America*. Roma: Carocci Editore.
- SCHWEITZER, A. (1952). Prihovor pri príležitosti prevzatia Nobelovej ceny mieru: *The Problem of the Peace*. Dostupné na <https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1952/schweitzer/documentary/>
- SCHOENBERG, P. W. (2016). Z anglického originálu: Varieties of Humanism for a Secular Age: Chales Taylor's Pluralism and the Promise of Inclusive Humanism In *Annals of Philosophy*. Vol. 64, No. 4., s. 167 – 197. Dostupné na https://www.jstor.org/stable/90000081?seq=1#page_scan_tab_contents

- SMOLEN, Š. (2016). Z českého originálu: *Bud', kde si*. Praha: Karmelitánské nakladatelství.
- SVĚTÝ AUGUSTÍN. (1997). *Vyznania*. Bratislava: Vydavateľstvo Lúč.
- SPADANO, A. (2013). Z talianskeho originálu: *Le 4 tensioni interne della „Evangelii Gaudium“ di Papa Francesco*. (27. november 2013). Dostupné na <<http://www.cyberteologia.it/2013/11/le-4-tensioni-interne-della-evangelii-gaudium-di-papafrancesco/>>
- SPADARO, A. (2013). Z talianskeho originálu: La Chiesa, l'uomo e le sue ferite: L'intervista a papa Francesco. In *Avvenire*. (19. septembra 2013). Dostupné na <https://www.arcidiocesibaribitonto.it/pubblicazioni/articoli-on-line/la-chiesa-l-uomo-le-sue-ferite-l-intervista-a-papa-francesco>
- SPADARO, A. (2015). Z talianskeho originálu: *Quando la fede si fa social. Il cristianesimo ai tempi dei new media*. Verona: Editrice missionaria italiana.
- ŠPIDLÍK, T. & RUPNIK, M. I. (2008). Z českého prekladu: *Nové cesty pastorální teologie. Krása jako východisko*. Olomouc: Refugium Velehrad – Roma.
- SVĚTÝ TOMÁŠ AKVINSKÝ, *Summa Theologiae*, II pars., q. 28, a. 1.
- ŠMIDRIAK, O. (2011). Zo slovenského originálu: *Perspektívy pastorácie na Slovensku*. Ružomberok: Vydavateľstvo VERBUM.
- TANGORRA, G. (2014). Z talianskeho originálu: La Chiesa nella Evangelii gaudium. In *Orientamenti pastorali* vol. 62, n. 3.
- TK KBS (2018). *Homília pri záverečnej omši synody: počúvať, stávať sa bližnými, svedčiť*. Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20181029019>
- TK KBS (2018). *List synodálnych otcov mladým ľuďom vo svete: Pomôžte svetu k láske*. Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20181029021>
- TK KBS (2018). *Rehoľné sestry: Synoda o mladých neskočila. Kráčajme spolu ďalej*. Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20181102043>
- TK KBS (2018). *Svätý Otec pri Anjel Pána: Synoda o mládeži bola dobrým vinobraním*. Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20181029022>
- TK KBS. (2018). *Na Synode vystúpili ekumenickí delegáti, pokračuje sa v práci v skupinkách*. (12. Október 2018). Dostupné na <https://www.tkkbs.sk/view.php?cislocclanku=20181012024>
- TORNIELLI, A. (2012).). Z talianskeho originálu: *Appunti papali a „Gaudium et Spes“*. Dostupné na <http://www.andreatornielli.it/?p=5031>
- TORNIELLI, A. (2018). Z talianskeho originálu: Vocazionale personale e impegno nel mondo: il testo finale del Sinodo. In *La Stampa*. (27. október 2018). Dostupné na <https://www.lastampa.it/2018/10/27/vaticaninsider/vocazionale-personale-e-impegno-nel-mondo-il-testo-finale-sui-giovanijwpG480ubLWjS9k3G4AvJ/pagina.html>

- TRIANI, P. (2010). Z talianskeho originálu: *Educare, impegno di tutti*. Roma: AVE.
- TUMUSIME, J. B. M. (2012). Z talianskeho originálu: *Nuova evangelizzazione: Le sfide per la comunicazione*. In *La nuova evangelizzazione: dies academicus 2011 – 2012*. Roma: Gregorian & Biblical Press.
- WEIGEL, G. (2012). Zo slovenského prekladu: *Druhý vatikánsky koncil po polstoročí*. Dostupné na <https://www.tyzden.sk/casopis/12227/druhy-vatikansky-koncil-po-polstoroci/>
- WILLIAMS, D. T. (2010). Zo slovenského prekladu: *Nová jar, nádej a Ján Pavol II*. In *Impulz. Revue pre modernú katolícku kultúru*, č. 4/2010. Dostupné na <http://www.impulzrevue.sk/article.php?620>
- VANDÁKOVÁ, Z. (2018). Sestry synodálnym biskupom: Mladí ľudia potrebujú mužských aj ženských radcov. In *Zasvätený život*. (15. október 2018). Dostupné na <https://www.zasvatenyzivot.sk/sestry-synodalnym-biskupom-mladi-ludia-potrebuju-muzskych-aj-zenskych-radcov/>
- XIII. *Riadne valné zhromaždenie Biskupskej synody: Nová evanjelizácia na odovzdávanie kresťanskej viery*. *Lineamenta* (7. – 28. október 2012). Dostupné na <https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-vatikanskych-uradov/c/nova-evanjelizacia-na-odovzdavanie-krestanskej-viery-lineamenta>
- Záverečný dokument Synody o mladých* (2019). [český preklad]. Dostupné na <https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/190102zaverecny-dokument-synody-o-mladych-lidech-v-ceskem-prekladu>
- ŽVADA, J. (2012). Zo slovenského originálu: *Analýza činnosti univerzitných pastoračných centier na Slovensku a ich vízia v službe Cirkvi*. Ružomberok: VERBUM.